

УДК 37.016
Б81

Бондар Т. М.

Б81 Математика. 3 клас. Частина 2 / Т. М. Бондар, О. В. Компаній. — Х. : Вид. група «Основа», 2021. — 239, [1] с. — (Серія «Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-3944-6.

Посібник містить орієнтовне календарно-тематичне планування та розробки уроків математики у 3-му класі Нової української школи, складені відповідно до вимог нового Державного стандарту початкової освіти (2018) за Типовою освітньою програмою авторського колективу під керівництвом О. Я. Савченко.

Розподіл годин і тематика уроків відповідають змісту підручника Н. П. Листопад (Математика: підруч. для 3 кл. закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах) : Частина 2. — К. : УОВЦ «Оріон», 2020).

Конспекти уроків, різноманітних за формою проведення, побудовано з урахуванням основних положень Концепції «Нова українська школа», на засадах компетентнісного, діяльнісного підходів, з використанням елементів інтеграції, інноваційних та здоров'язберезувальних технологій, інтерактивних методів та прийомів навчання, сучасного обладнання як складової нового освітнього середовища.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016

ISBN 978-617-00-3944-6

© Бондар Т. М., Компаній О. В., 2020
© Корягін В. О., дизайн обкладинки, 2020
© ТОВ «Видавнична група «Основа», 2021

ЗМІСТ

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ	6
ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 1000	10
Усне додавання і віднімання	10
Урок 81. Повторення нумерації трицифрових чисел. Сума розрядних доданків трицифрових чисел. Додавання і віднімання сотен. Визначення вартості покупки. Повторення одиниць довжини	10
Урок 82. Визначення загальної кількості десятків у трицифровому числі. Додавання та віднімання виду $50 + 70$, $120 - 70$. Поняття «обернена задача». Складання обернених задач	12
Урок 83. Повторення переставної властивості додавання. Додавання круглих чисел виду $630 + 240$, $630 + 200$, $630 + 20$. Перетворення іменованих чисел (<i>міри довжини</i>)	16
Урок 84. Різні способи обчислення суми $630 + 120$. Складання та розв'язування обернених задач. Перетворення іменованих чисел (<i>міри вартості</i>)	19
Урок 85. Закріплення різних способів усного додавання типу $630 + 120$. Робота над оберненими задачами. Перетворення іменованих чисел	22
Урок 86. Віднімання круглих чисел виду $960 - 420$, $960 - 400$, $960 - 40$. Розв'язування рівнянь. Складання та розв'язування задач за блок-схемами. Перетворення іменованих чисел (<i>міри довжини</i>)	26
Урок 87. Різні способи обчислення різниці $970 - 230$. Перевірка розв'язання рівнянь. Робота над задачами за поданими блок-схемами	30
Урок 88. Перевірка віднімання додаванням. Додавання виду $450 + 50$. Виконання дій з іменованими числами. Складання і розв'язування задач	33
Урок 89. Віднімання виду $400 - 80$. Порівняння виразу і числа, двох виразів. Дії з іменованими числами. Робота над задачами на знаходження невідомого доданка суми трьох доданків	36
Урок 90. Закріплення різних видів віднімання без переходу через розряд. Розв'язування задач та виразів з іменованими числами, виразів зі змінною	39
Урок 91. Додавання трицифрових круглих чисел з переходом через розряд ($260 + 370$). Різні способи знаходження суми чисел $260 + 370$. Порівняння іменованих чисел. Ознайомлення із задачею на знаходження суми трьох чисел за трьома сумами	43
Урок 92. Різні способи обчислення різниці чисел виду $540 - 90$. Розв'язування рівнянь. Ознайомлення з двома способами розв'язання задачі на знаходження трьох чисел за трьома сумами	46
Урок 93. Різні способи обчислення різниці чисел виду $730 - 290$. Ознайомлення з поняттями «радіус кола», «діаметр кола». Робота над задачами	49
Урок 94. Закріплення різних способів віднімання круглих чисел у межах 1000. Визначення радіуса кола. Обчислення значення діаметра кола. Творча робота над задачами	54
Урок 95. Ознайомлення зі способом визначення правильності обчислень складанням порівняння. Робота над задачами. Креслення кола із заданим радіусом. Обчислення діаметра кола	56
Урок 96. Закріплення вивчених способів усних обчислень. Обчислення значень виразів зі змінною. Розв'язування задач зі змінною. Перевірка правильності розв'язання рівнянь. Геометричні завдання	59
Урок 97. Закріплення. Розв'язування задач. Креслення кола. Визначення радіуса та діаметра кола	62
Письмове додавання і віднімання	65
Урок 100. Робота з розрядною таблицею. Ознайомлення з письмовим додаванням трицифрових чисел без переходу через розряд. Робота над задачами з непрямым збільшенням числа. Розв'язування рівнянь	65
Урок 101. Робота з розрядною таблицею. Ознайомлення з письмовим відніманням трицифрових чисел без переходу через розряд. Повторення усних способів обчислення суми та різниці трицифрових круглих чисел. Робота над задачею	69
Урок 102. Письмове додавання та віднімання трицифрових чисел без переходу через розряд. Два способи перевірки результату віднімання: додаванням та відніманням. Складання рівняння за твердженням. Розв'язування задачі на знаходження трьох чисел за трьома сумами	72
Урок 103. Ознайомлення з письмовим додаванням трицифрових чисел з переходом через розряд. Робота над задачами	75
Урок 104. Обчислення суми трьох доданків письмовим способом. Розв'язування задач	77
Урок 105. Письмове додавання трицифрових чисел з переходом через розряд (<i>ускладнене</i>). Арифметичні дії з іменованими числами. Визначення часу за годинником. Визначення тривалості робочого дня	82
Урок 106. Робота над рівняннями та нерівностями зі змінною. Розв'язування нерівностей способом добору. Робота над задачами. Задачі на визначення часу	85
Урок 107. Письмове віднімання трицифрових чисел з переходом через розряд (<i>ускладнене</i>). Перевірка додавання відніманням. Розв'язування задач. Обчислення значення рівнянь	87

Урок 108. Закріплення письмового додавання та віднімання трицифрових чисел з переходом через розряд. Робота над задачами різних типів. Розв'язування задач на визначення тривалості події	90
Урок 109. Письмове віднімання від круглого числа або виду $705 - 238$. Складання виразів та обчислення їх значення. Розв'язування задач	94
Урок 110. Закріплення письмового додавання та віднімання трицифрових чисел з переходом через розряд. Складання виразів за твердженням. Обчислення значення виразу зі змінною. Робота з таблицею відстаней між містами України. Розв'язування задач	97
Урок 111. Закріплення письмового додавання та віднімання трицифрових чисел. Обчислення значення виразу зі змінною та нерівності зі змінною. Розв'язування задач різних типів	100
МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ В МЕЖАХ 1000	102
Урок 114. Повторення множення на 10 та 100. Обчислення сум та різниць письмовим способом. Розв'язування задач	102
Урок 115. Складання виразів за таблицею, обчислення їх значення. Правило множення на 10 та 100. Правило ділення числа на 10 та 100. Співвідношення мір довжини. Розв'язування рівнянь і задач	105
Урок 116. Ділення виду $50 : 5$, $500 : 5$. Обчислення значень виразів. Ділення іменованих чисел. Розв'язування задач	108
Урок 117. Множення виду $20 \cdot 3$, $200 \cdot 3$. Різні способи обчислення значення добутку чисел $2 \cdot 50$. Дослідження таблиці множення одноцифрових чисел на круглі. Робота над задачами із зайвими даними	111
Урок 118. Ділення виду $60 : 3$, $600 : 3$. Обчислення значень виразів. Повторення про порядок дій у виразах різного ступеня. Робота над задачами	113
Урок 119. Повторення про взаємозалежність множення та ділення. Ділення виду $60 : 30$, $600 : 300$. Запис виразів та обчислення їх значення. Порівняння та розв'язування обернених задач	116
Урок 120. Правило ділення числа на добуток. Обчислення частки способом послідовного ділення. Творча робота над задачами	118
Урок 121. Два способи обчислення частки $800 : 200$ (спосіб послідовного ділення, спосіб добору). Творча робота над задачею. Розв'язування обернених задач	120
Урок 122. Правило множення суми на число. Складання задач за таблицями. Розв'язування обернених задач. Робота з діаграмами. Складання діаграм	123
Урок 123. Повторення двох способів знаходження добутків. Множення виду $15 \cdot 3$. Розв'язування рівнянь та задач. Робота з діаграмами	126
Урок 124. Складання виразів на знаходження суми за таблицею. Правило множення числа на суму. Обчислення значень виразу зі змінною. Порядок дій у виразах. Розв'язування задач	129
Урок 125. Складання виразів на знаходження різниці за таблицею. Множення виду $4 \cdot 16$. Перевірка рівнянь. Обчислення значень виразів із двома змінними. Складання обернених задач за таблицею з відношеннями «Ціна. Кількість. Вартість»	132
Урок 126. Складання виразів на знаходження добутку за таблицею. Порівняння виразів. Порядок дій у виразах з арифметичними діями різного ступеня. Розв'язування задач з відношеннями «Ціна. Кількість. Вартість». Ознайомлення з задачею на пропорційне ділення	135
Урок 127. Розв'язування задач з відношеннями «Ціна. Кількість. Вартість»	138
Урок 130. Повторення та закріплення вивченого. Логічні задачі	140
Урок 131. Обчислення значень виразів. Робота над задачами. Складання виразів для розв'язання задачі	143
Урок 132. Два способи розв'язування задачі складанням виразу. Правило ділення суми на число (розподільний закон). Відновлення рівностей. Обчислення значень виразів, застосовуючи правила порядку дій	145
Урок 133. Ділення виду $36 : 3$. Розв'язування задач двома способами. Складання задач за схемами	147
Урок 134. Складання виразів на знаходження частки за таблицею. Визначення двох способів ділення суми на число. Робота над задачами. Тривалість місяців: «правило кісточок». Робота з календарем	149
Урок 135. Ділення виду $42 : 3$. Обчислення значень виразів зі змінною. Розв'язування задач	151
Урок 136. Закріплення вивчених видів ділення. Ознайомлення із задачею на знаходження четвертого пропорційного. Творча робота над задачами	153
Урок 137. Два способи обчислення виду $64 : 4$. Розв'язування рівнянь. Робота над задачею на знаходження четвертого пропорційного. Робота з календарем	155
Урок 138. Складання виразів на знаходження частки за таблицею. Обчислення частки способом послідовного ділення та способом добору. Перевірка ділення множенням. Робота над задачею на знаходження четвертого пропорційного (ускладнена)	157
Урок 139. Ділення виду $36 : 12$ способом послідовного ділення або способом добору. Розв'язування рівнянь та задач. Розв'язування нерівностей зі змінною способом добору	160

Урок 140. Закріплення розв'язування нерівностей зі змінною способом добору. Робота над задачами на знаходження четвертого пропорційного	163
Урок 141. Ділення дво- і трицифрових чисел способом добору. Розв'язування рівнянь. Робота над задачами	166
Урок 142. Ділення з остачею. Розв'язування задач. Робота з таблицями	168
Урок 143. Ділення з остачею. Алгоритм виконання ділення з остачею. Розв'язування задач. Робота з таблицями	171
Урок 144. Закріплення ділення з остачею. Розв'язування задач	173
Урок 145. Парні числа. Перевірка ділення з остачею. Розв'язування задач. Робота з таблицями	176
Урок 146. Перевірка ділення з остачею (закріплення). Розв'язування задач	179
Урок 147. Ділення з остачею. Перевірка ділення з остачею. Робота з нерівностями зі змінною. Робота з діаграмами	182
Урок 148. Ділення з остачею. Повторення способів ділення трицифрових чисел на двоцифрове. Творча робота над задачами. Складання діаграм	184
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПИСЬМОВИМ МНОЖЕННЯМ І ДІЛЕННЯМ.	186
Урок 151. Повторення нумерації трицифрових чисел. Додавання та віднімання трицифрових чисел на основі розрядного складу чисел	186
Урок 152. Повторення нумерації трицифрових чисел. Усне додавання і віднімання трицифрових чисел. Розв'язування задач	189
Урок 153. Письмове віднімання трицифрового числа від круглого. Розв'язування задач. Робота над задачею з буквеними даними	192
Урок 154. Ознайомлення з письмовим способом множення чисел. Алгоритм письмового множення з переходом через розряд. Запис та обчислення виразів. Повторення мір часу	194
Урок 155. Закріплення письмового множення дво- та трицифрових чисел на одноцифрове. Робота над задачами. Обчислення значень виразів	196
Урок 156. Письмове множення на число з нулем у розряді десятків ($102 \cdot 7$). Розв'язування рівнянь. Робота над задачами з буквеними даними	199
Урок 157. Письмове множення на розрядне число. Робота з нерівностями зі змінною. Розв'язування задач	202
Урок 158. Ділення з остачею. Задачі на ділення з остачею. Визначення часу за годинником. Задачі на час. Перетворення мір часу	205
Урок 159. Ознайомлення з письмовим способом ділення. Письмове ділення двоцифрового числа на одноцифрове. Поняття «неповне ділене». Розв'язування рівнянь та задач	208
Урок 160. Загальна кількість сотень, десятків, одиниць. Письмове ділення трицифрового числа на одноцифрове. Розв'язування рівнянь та задач	211
Урок 161. Закріплення письмового ділення трицифрового числа на одноцифрове. Перевірка ділення множенням. Розв'язування рівнянь та задач	214
Урок 162. Письмове ділення трицифрового числа на одноцифрове, коли у частці отримуємо двоцифрове число. Перевірка ділення множенням. Розв'язування задач. Обчислення периметра прямокутника	217
Урок 163. Закріплення ділення трицифрового числа на одноцифрове з часткою — двоцифровим числом. Перевірка ділення множенням. Розв'язування задач	220
Урок 164. Повторення письмового способу додавання та віднімання трицифрових чисел. Розв'язування рівнянь та задач. Робота з мірами часу. Визначення тривалості подій	222
Урок 165. Розв'язування та порівняння задач. Визначення істинності нерівностей. Запис та обчислення значень виразів	225
Урок 166. Множення та ділення іменованих чисел. Розв'язування задач з використанням таблиць. Визначення істинності нерівностей зі змінною	228
Урок 167. Повторення письмового способу додавання та віднімання трицифрових чисел. Розв'язування задач різних типів. Робота з календарем	231
Урок 168. Повторення усних та письмових способів виконання арифметичних дій у межах 1000. Розв'язування задач різних типів	233
Урок 175. Підсумковий урок за рік	236
ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА	239

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ з/п	Тема уроку	Дата
ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 1000 Усне додавання і віднімання		
81	Повторення нумерації трицифрових чисел. Сума розрядних доданків трицифрових чисел. Додавання і віднімання сотен. Визначення вартості покупки. Повторення одиниць довжини	
82	Визначення загальної кількості десятків у трицифровому числі. Додавання та віднімання виду $50 + 70$, $120 - 70$. Поняття «обернена задача». Складання обернених задач	
83	Повторення переставної властивості додавання. Додавання круглих чисел виду $630 + 240$, $630 + 200$, $630 + 20$. Перетворення іменованих чисел (<i>міри довжини</i>)	
84	Різні способи обчислення суми $630 + 120$. Складання та розв'язування обернених задач. Перетворення іменованих чисел (<i>міри вартості</i>)	
85	Закріплення різних способів усного додавання типу $630 + 120$. Робота над оберненими задачами. Перетворення іменованих чисел	
86	Віднімання круглих чисел виду $960 - 420$, $960 - 400$, $960 - 40$. Розв'язування рівнянь. Складання та розв'язування задач за блок-схемами. Перетворення іменованих чисел (<i>міри довжини</i>)	
87	Різні способи обчислення різниці $970 - 230$. Перевірка розв'язання рівнянь. Робота над задачами з поданими блок-схемами	
88	Перевірка віднімання додаванням. Додавання виду $450 + 50$. Виконання дій з іменованими числами. Складання і розв'язування задач	
89	Віднімання виду $400 - 80$. Порівняння виразу і числа, двох виразів. Дії з іменованими числами. Робота над задачами на знаходження невідомого доданка суми трьох доданків	
90	Закріплення різних видів віднімання без переходу через розряд. Розв'язування задач та виразів з іменованими числами, виразів зі змінною	
91	Додавання трицифрових круглих чисел з переходом через розряд ($260 + 370$). Різні способи знаходження суми чисел $260 + 370$. Порівняння іменованих чисел. Ознайомлення із задачею на знаходження трьох чисел за трьома сумами	
92	Різні способи обчислення різниці чисел виду $540 - 90$. Розв'язування рівнянь. Ознайомлення з двома способами розв'язання задачі на знаходження трьох чисел за трьома сумами	
93	Різні способи обчислення різниці чисел виду $730 - 290$. Ознайомлення з поняттями «рідус кола», «діаметр кола». Робота над задачами	
94	Закріплення різних способів віднімання круглих чисел у межах 1000. Визначення радіуса кола. Обчислення значення діаметра кола. Творча робота над задачами	
95	Ознайомлення зі способом визначення правильності обчислень складанням порівняння. Робота над задачами. Креслення кола із заданим радіусом. Обчислення діаметра кола	
96	Закріплення вивчених способів усних обчислень. Обчислення значень виразів зі змінною. Розв'язування задач зі змінною. Перевірка правильності розв'язання рівнянь. Геометричні завдання	
97	Закріплення вивчених способів усного додавання і віднімання чисел у межах 1000. Розв'язування задач. Креслення кола. Визначення радіуса та діаметра кола	
98	Діагностична робота № 4	
99	Аналіз діагностичної роботи. Корекція знань	
Письмове додавання і віднімання		
100	Робота з розрядною таблицею. Ознайомлення з письмовим додаванням трицифрових чисел без переходу через розряд. Робота над задачами з непрямым збільшенням числа. Розв'язування рівнянь	
101	Робота з розрядною таблицею. Ознайомлення з письмовим додаванням трицифрових чисел без переходу через розряд. Повторення усних способів обчислення суми та різниці трицифрових круглих чисел. Робота над задачею	

№ з/п	Тема уроку	Дата
102	Письмове додавання та віднімання трицифрових чисел без переходу через розряд. Два способи перевірки результату віднімання: додаванням та відніманням. Складання рівняння за твердженням. Розв'язування задачі на знаходження трьох чисел за трьома сумами	
103	Ознайомлення з письмовим додаванням трицифрових чисел з переходом через розряд. Робота над задачами	
104	Обчислення суми трьох доданків письмовим способом. Розв'язування задач	
105	Письмове додавання трицифрових чисел з переходом через розряд (<i>ускладнене</i>). Арифметичні дії з іменованими числами. Визначення часу за годинником. Визначення тривалості робочого дня	
106	Робота над рівняннями та нерівностями зі змінною. Розв'язування нерівностей способом добору. Робота над задачами. Задачі на визначення часу	
107	Письмове віднімання трицифрових чисел з переходом через розряд (<i>ускладнене</i>). Перевірка додавання відніманням. Розв'язування задач. Обчислення значення рівнянь	
108	Закріплення письмового додавання та віднімання трицифрових чисел з переходом через розряд. Робота над задачами різних типів. Розв'язування задач на визначення тривалості події	
109	Письмове віднімання від круглого числа або виду $705 - 238$. Складання виразів та обчислення їх значення. Розв'язування задач	
110	Закріплення письмового додавання та віднімання трицифрових чисел з переходом через розряд. Складання виразів за твердженням. Обчислення значення виразу зі змінною. Робота з таблицею відстаней між містами України. Розв'язування задач	
111	Закріплення письмового додавання та віднімання трицифрових чисел. Обчислення значення виразу зі змінною та нерівності зі змінною. Розв'язування задач різних типів	
112	Діагностична робота № 5	
113	Аналіз діагностичної роботи. Корекція знань	
МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ В МЕЖАХ 1000		
114	Повторення множення на 10 та 1000. Обчислення сум та різниць письмовим способом. Розв'язування задач	
115	Складання виразів за таблицею, обчислення їх значення. Правило множення на 10 та 100. Правило ділення числа на 10 та 100. Співвідношення мір довжини. Розв'язування рівнянь і задач	
116	Ділення виду $50 : 5$, $500 : 5$. Обчислення значень виразів. Ділення іменованих чисел. Розв'язування задач	
117	Множення виду $20 \cdot 3$, $200 \cdot 3$. Різні способи обчислення значення добутку чисел $2 \cdot 50$. Дослідження таблиці множення одноцифрових чисел на круглі. Робота над задачами із зайвими даними	
118	Ділення виду $60 : 3$, $600 : 3$. Обчислення значень виразів. Повторення про порядок дій у виразах різного ступеня. Робота над задачами	
119	Повторення про взаємозалежність множення та ділення. Ділення виду $60 : 30$, $600 : 300$. Запис виразів та обчислення їх значення. Порівняння та розв'язування обернених задач	
120	Правило ділення числа на добуток. Обчислення частки способом послідовного ділення. Творча робота над задачами	
121	Два способи обчислення частки $800 : 200$ (<i>спосіб послідовного ділення, спосіб добору</i>). Творча робота над задачею. Розв'язування обернених задач	
122	Правило множення суми на число. Складання задач за таблицями. Розв'язування обернених задач. Робота з діаграмами. Складання діаграм	
123	Повторення двох способів знаходження добутків. Множення виду $15 \cdot 3$. Розв'язування рівнянь та задач. Робота з діаграмами	

№ з/п	Тема уроку	Дата
124	Складання виразів на знаходження суми за таблицею. Правило множення числа на суму. Обчислення значень виразу зі змінною. Порядок дій у виразах. Розв'язування задач	
125	Складання виразів на знаходження різниці за таблицею. Множення виду $4 \cdot 16$. Перевірка рівнянь. Обчислення значень виразів із двома змінними. Складання обернених задач за таблицею з відношеннями «Ціна. Кількість. Вартість»	
126	Складання виразів на знаходження добутку за таблицею. Порівняння виразів. Порядок дій у виразах з арифметичними діями різного ступеня. Розв'язування задач з відношеннями «Ціна. Кількість. Вартість». Ознайомлення із задачею на пропорційне ділення	
127	Розв'язування задач з відношеннями «Ціна. Кількість. Вартість»	
128	Діагностична робота № 6	
129	Аналіз діагностичної роботи. Корекція знань	
130	Повторення та закріплення вивченого. Логічні задачі	
131	Обчислення значень виразів. Робота над задачами. Складання виразів для розв'язання задачі	
132	Два способи розв'язування задачі складанням виразу. Правило ділення суми на число (<i>розподільний закон</i>). Відновлення рівностей. Обчислення значень виразів, застосовуючи правила порядку дій	
133	Ділення виду $36 : 3$. Розв'язування задач двома способами. Складання задач за схемами	
134	Складання виразів на знаходження частки за таблицею. Визначення двох способів ділення суми на число. Робота над задачами. Тривалість місяців: «правило кісточок». Робота з календарем	
135	Ділення виду $42 : 3$. Обчислення значень виразів зі змінною. Розв'язування задач	
136	Закріплення вивчених видів ділення. Ознайомлення із задачею на знаходження четвертого пропорційного. Творча робота над задачами	
137	Два способи обчислення виду $64 : 4$. Розв'язування рівнянь. Робота над задачею на знаходження четвертого пропорційного. Робота з календарем	
138	Складання виразів на знаходження частки за таблицею. Обчислення частки способом послідовного ділення та способом добору. Перевірка ділення множенням. Робота над задачею на знаходження четвертого пропорційного (<i>ускладнена</i>)	
139	Ділення виду $36 : 12$ способом послідовного ділення або способом добору. Розв'язування рівнянь та задач. Розв'язування нерівностей зі змінною способом добору	
140	Закріплення розв'язування нерівностей зі змінною способом добору. Робота над задачами на знаходження четвертого пропорційного	
141	Ділення дво- і трицифрових чисел способом добору. Розв'язування рівнянь. Робота над задачами	
142	Ділення з остачею. Розв'язування задач. Робота з таблицями	
143	Ділення з остачею. Алгоритм виконання ділення з остачею. Розв'язування задач. Робота з таблицями	
144	Закріплення ділення з остачею. Розв'язування задач	
145	Парні числа. Перевірка ділення з остачею. Розв'язування задач. Робота з таблицями	
146	Перевірка ділення з остачею (<i>закріплення</i>). Розв'язування задач	
147	Ділення з остачею. Перевірка ділення з остачею. Робота з нерівностями зі змінною. Робота з діаграмами	
148	Ділення з остачею. Повторення способів ділення трицифрових чисел на двоцифрове. Творча робота над задачами. Складання діаграм	
149	Діагностична робота № 7	
150	Аналіз діагностичної роботи. Корекція знань	

№ з/п	Тема уроку	Дата
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПИСЬМОВИМ МНОЖЕННЯМ І ДІЛЕННЯМ		
151	Повторення нумерації трицифрових чисел. Додавання та віднімання трицифрових чисел на основі розрядного складу чисел	
152	Повторення нумерації трицифрових чисел. Усне додавання і віднімання трицифрових чисел. Розв'язування задач	
153	Письмове віднімання трицифрового числа від круглого. Розв'язування задач. Робота над задачею з буквеними даними	
154	Ознайомлення з письмовим способом множення чисел. Алгоритм письмового множення з переходом через розряд. Запис та обчислення виразів. Повторення мір часу	
155	Закріплення письмового множення дво- та трицифрових чисел на одноцифрове. Робота над задачами. Обчислення значень виразів	
156	Письмове множення на число з нулем у розряді десятків ($102 \cdot 7$). Розв'язування рівнянь. Робота над задачами з буквеними даними	
157	Письмове множення на розрядне число. Робота з нерівностями зі змінною. Розв'язування задач	
158	Ділення з остачею. Задачі на ділення з остачею. Визначення часу за годинником. Задачі на час. Перетворення мір часу	
159	Ознайомлення з письмовим способом ділення. Письмове ділення двоцифрового числа на одноцифрове. Поняття «неповне ділене». Розв'язування рівнянь та задач	
160	Загальна кількість сотень, десятків, одиниць. Письмове ділення трицифрового числа на одноцифрове. Розв'язування рівнянь та задач	
161	Закріплення письмового ділення трицифрового числа на одноцифрове. Перевірка ділення множенням. Розв'язування рівнянь та задач	
162	Письмове ділення трицифрового числа на одноцифрове, коли у частці отримуємо двоцифрове число. Перевірка ділення множенням. Розв'язування задач. Обчислення периметра прямокутника	
163	Закріплення ділення трицифрового числа на одноцифрове з часткою — двоцифровим числом. Перевірка ділення множенням. Розв'язування задач	
164	Повторення письмового способу додавання та віднімання трицифрових чисел. Розв'язування рівнянь та задач. Робота з мірами часу. Визначення тривалості подій	
165	Розв'язування та порівняння задач. Визначення істинності нерівностей. Запис та обчислення значень виразів	
166	Множення та ділення іменованих чисел. Розв'язування задач з використанням таблиць. Визначення істинності нерівностей зі змінною	
167	Повторення письмового способу додавання та віднімання трицифрових чисел. Розв'язування задач різних типів. Робота з календарем	
168	Повторення усних та письмових способів виконання арифметичних дій у межах 1000. Розв'язування задач різних типів	
169	Діагностична робота № 8	
170	Аналіз діагностичної роботи. Корекція знань	
171	РЕЗЕРВ	
172	РЕЗЕРВ	
173	РЕЗЕРВ	
174	РЕЗЕРВ	
175	Підсумковий урок за рік	

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 1000

УСНЕ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ

УРОК 81. ПОВТОРЕННЯ НУМЕРАЦІЇ ТРИЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. СУМА РОЗРЯДНИХ ДОДАНКІВ ТРИЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ СОТЕН. ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ ПОКУПКИ. ПОВТОРЕННЯ ОДИНИЦЬ ДОВЖИНИ

Мета: узагальнити і систематизувати вивчене; вдосконалювати обчислювальні навички; розвивати логічне мислення учнів; виховувати товариськість; стимулювати цікавість до вивчення математики.

Обладнання: підручник, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: уявна екскурсія до банку Скруджа МакДака.

Освітні галузі: математична, інформатична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 22

— Подумайте, у скільки разів число 2 менше числа 22.

3. Мотивація навчальної діяльності

— Кожен любить мультфільми. Сьогодні нас запрошує в гості Скрудж МакДак з мультфільму «Качині історії», створеного на американській кіностудії Волта Діснея.

Мешкає Скрудж на розкішній віллі з трьома племінниками Біллі, Віллі, Діллі. Усі разом вони постійно потрапляють у різні історії.

Скрудж МакДак є власником банку. Свої перші гроші — 10 центів — він заробив, коли чистив взуття перехожим. Цю монету він носив на шії, адже вона приносила удачу.

4. Усні обчислення (с. 3, № 1, 2)

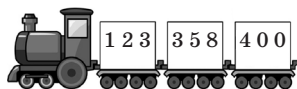
— Що повинен уміти банкір? (*Рахувати, обчислювати.*) Виконайте завдання 1 і 2.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Удосконалення знань про суму розрядних доданків (с. 3, № 3, 4)

— Скрудж запрошує нас до свого банку. Туди ми поїдемо потягом.

1) Актуалізація знань про розряди трицифрових чисел.

— Скільки пасажирів у кожному вагоні? (123, 358, 400.)

— Як називаються ці цифри? (Трицифровими.)

— З чого складається трицифрове число? (Із сотен, десятків, одиниць.)

— Скільки одиниць у числі 123?

— Скільки десятків у числі 358?

— Скільки сотен у числі 400?

2) Самостійне виконання № 3 (с. 3).

3) Виконання № 4 (с. 3).

— Розгляньте перший стовпчик. Який розряд додають до сотні? (Одиниці.)

— Які розряди додають у другому стовпчику? (Сотні, десятки, одиниці.)

— Які розряди додають у третьому і четвертому стовпчиках?

— Запишіть одним числом суму розрядних доданків.

2. Закріплення вмінь додавати і віднімати круглі сотні (с. 3, № 5, 6)

— Щоб потрапити до золотого сховища, Біллі, Віллі та Діллі набрали код із чисел, що складається із круглих сотен. Перевірте, чи всі числа набрали каченята?

100, 200, 400, 500, 600, 800, 900

1) Опрацювання № 5.

— Біллі працює у дядечка Скруджа кредитним експертом.

Довідка. Кредитний експерт — працівник банку, який видає кредит (*позику*) клієнтам банку та укладає з ними угоди.

— Біллі просить вас пояснити одному клієнтові банку, як додають і віднімають круглі сотні (*як одноцифрові числа*).

2) Розв'язування прикладів № 6 з коментарем.

Фізкультхвилинка

3. Удосконалення вмінь обчислювати вирази (с. 3, № 7)

— Віллі працює у дядечка Скруджа касиром-операціоністом.

Довідка. Касир-операціоніст — працівник, який завідує прийомом і видачею грошей, цінних паперів, управляє грошовою касою.

— Віллі просить нас допомогти обчислити скарб Скруджа.

4. Повторення знань про масу (с. 3, № 8)

— Діллі працює у дядечка Скруджа менеджером.

Довідка. Менеджер — найманий робітник, зайнятий підбором працівників для відділу банку, стежить за їхньою роботою; аналізує фінансову діяльність відділу, здійснює загальне керівництво.

— Діллі-менеджер спостерігав за вашою роботою і вирішив вас пригостити.

— Він попросив своїх друзів купити деякі продукти. Назвіть їх.

— Визначте, яка маса покупки Катрусі? Антона? Матвія?

— Доберіть такі товари, щоб їхня маса становила: 1 кг, 600 г, 800 г. Скільки в одному кілограмі грамів?

5. Удосконалення знань про величини довжини (с. 4, № 9)

— Скрудж запрошує вас улаштуватися до банку, але необхідно пройти співбесіду.

— Які величини довжини ви знаєте? (*Міліметр, сантиметр, дециметр, метр, кілометр*.)

— Яка найменша величина довжини? (*Міліметр*.)

— Скільки в одному дециметрі сантиметрів? (*10*.)

— Скільки в одному метрі сантиметрів? (*100*.)

— Користуючись малюнком, назвіть одиницю довжини, якою скористалися під час вимірювання (*метр, сантиметр, дециметр, міліметр*).

— МакДак задоволений вашою роботою і бере вас на роботу в банк!

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Пояснення домашнього завдання (с. 4, № 10, 11)

2. Підсумок уроку. Рефлексія. Вправа «Мікрофон»

— Які знання допоможуть перевірити правильність обчислень значень виразів на множення, ділення? Яким способом легше користуватися?

— Які завдання для тебе були легкими? Які змусили замислитися?

— Над чим би ти хотів ще попрацювати?

— Що тебе здивувало на уроці? Про що б ти хотів розказати своїм батькам?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 82. ВИЗНАЧЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ ДЕСЯТКІВ У ТРИЦИФРОВОМУ ЧИСЛІ. ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ ВИДУ $50 + 70$, $120 - 70$. ПОНЯТТЯ «ОБЕРНЕНА ЗАДАЧА». СКЛАДАННЯ ОБЕРНЕНИХ ЗАДАЧ

Мета: узагальнити і систематизувати вивчене; вдосконалювати обчислювальні навички виду $50 + 70$, $120 - 70$; закріпити поняття «обернена задача»; формувати вміння складати її; розвивати логічне мислення учнів; виховувати товариськість; стимулювати цікавість до вивчення математики.

Обладнання: ілюстративний та роздавальний матеріал, кольорові цеглинки.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Перевірка домашнього завдання (с. 4, № 10, 11)

— Зачитайте відповіді, які ви отримали обчислюючи вирази.

— Поясніть, як розв'язували задачу.

3. Усні обчислення (с. 4, № 12)

4. Каліграфічна хвилинка

— Напишіть каліграфічно сьогоднішнє число.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Удосконалення вмінь визначати кількість десятків у трицифровому числі

1) Завдання 13 (с. 4).

— Якщо ми 10 паличок зв'яжемо в один пучок, отримаємо 1 десяток.

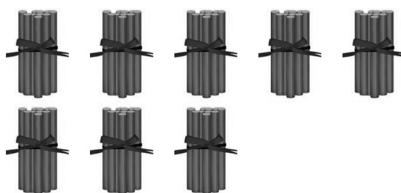
- 1 десяток.

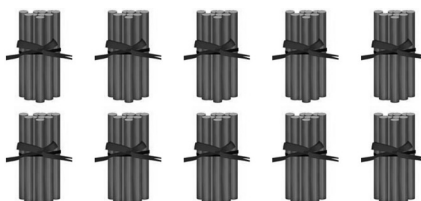
- Назви число, яке складається з 3 десятків.

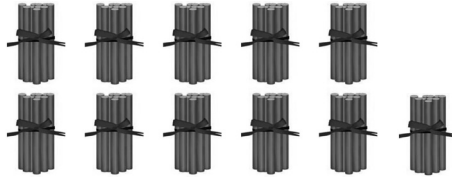
- Назви число, яке складається з 8 десятків.

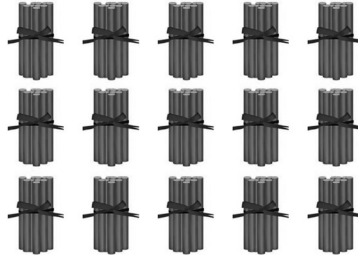
- Назви число, яке складається з 10 десятків.

- Назви число, яке складається з 11 десятків.

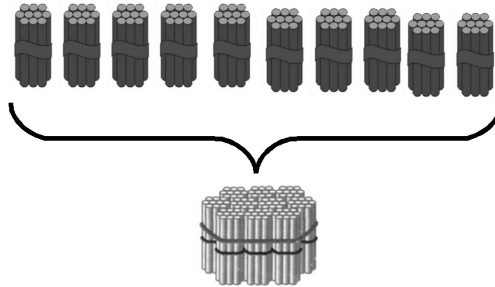

- Назви число, яке складається з 15 десятків.

2) **Завдання 14 (с. 4).**

- За допомогою малюнка визначте кількість десятків у числі 100.

- Скільки всього десятків у числі: 200, 600, 700, 1000?

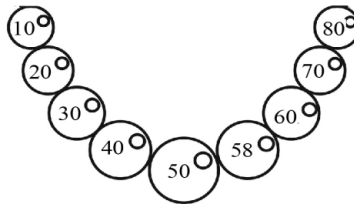
3) **Завдання 15 (с. 5).**

- Визначте загальну кількість десятків у кожному числі 230, 160, 450, 540, 780.
- Прочитайте міркування у підручнику.

2. **Удосконалення вмінь обчислювати вирази виду $50 + 70$, $120 - 70$ (с. 5, № 16)**

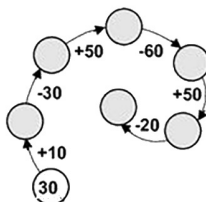
1) **Гра «Зайва намистинка».**

- Знайдіть зайву намистинку. Поясніть свій вибір.

2) **Робота в парах. Вправа «З'єднай намистинки».**

- Поеднайте розсіпані намистинки.

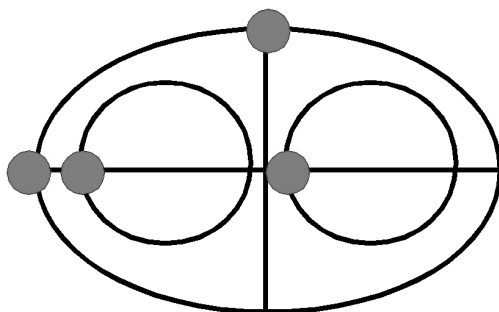

3) Пояснення дії додавання і віднімання круглих чисел.

— Розгляньте завдання № 16. Поясніть, як автори підручника додають і віднімають круглі числа (обчислення здійснюється на основі десятків).

Фізкультхвилинка для очей

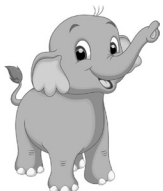
— Очима зловіть кульку.

3. Формування вмінь обчислювати вирази (с. 5, № 17, 18)

1) Розв'язування прикладів з коментуванням (№ 17, с. 5).

2) Вправа «Знайди тваринкам вольєр» (на основі підручника № 18, с. 5).

$67 - 38$

$45 + 39$

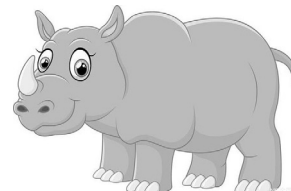
$140 - 60 - 15$

$(120 - 60) : 10$

$60 + 60 - 30$

$35 + 35 + 50$

4. Розвиток умінь обчислювати вирази зі змінною. Робота із кольоровими цеглинками (с. 5, № 19)

— Розгляньте приклади. Що ви помітили?

— Який доданок у прикладах незмінний?

— Який доданок змінюється?

— Доданок, який змінюється, позначили буквою *a*.

— Як називаються такі вирази? (Вирази зі змінною.)

— Як розв'язуються вирази зі змінною? (Замість букви підставляємо число, отримуємо числовий вираз та обчислюємо його значення.)

Перевірка з використанням кольорових цеглинок

Синій	Зелений	Жовтий	Блакитний
100	80	110	70

5. Формування вмінь працювати з оберненими задачами (с. 5–6, № 20, 21)

1) *Порівняння задач № 20. Ознайомлення з оберненими задачами.*

- Прочитайте задачі. Про що йдеться в кожній задачі? Чи однакові в них числові дані?
- Чим вони відрізняються? (*У запитанні йдеться про масу різних предметів.*)
- Розгляньте стислий запис цих задач.

$$\left. \begin{array}{l} \text{Цукерки} - 400 \text{ г} \\ \text{Печиво} - 200 \text{ г} \end{array} \right\} ? \qquad \left. \begin{array}{l} \text{Цукерки} - 400 \text{ г} \\ \text{Печиво} - ? \end{array} \right\} 600 \text{ г} \qquad \left. \begin{array}{l} \text{Цукерки} - ? \\ \text{Печиво} - 200 \text{ г} \end{array} \right\} 600 \text{ г}$$

- Як називаються задачі, у яких відоме стає невідомим? (*Обернені.*)

2) *Порівняння задач 21. Утворення обернених задач.*

- Прочитайте першу і другу задачі. Про що в них розповідається? (*Про числа.*) Чи відомі значення чисел у першій задачі? Зачитайте, що запитується в цій задачі.
  - Що невідоме в другій задачі? Що можна сказати про другу задачу відповідно до першої? (*Друга задача є оберненою до першої.*)
  - На основі схеми складімо третю обернену задачу до першої. Яке число буде невідомим? (*Друге.*)
- Висновок.* Щоб скласти обернену задачу, потрібно відоме зробити в оберненій задачі невідомим.

6. Удосконалення знань про величини довжини (с. 6, № 22)

- Яку довжину (*велику чи маленьку*) можна виміряти сантиметром і дециметром? (*Маленьку.*)
- Якою мірою довжини вимірюють великі дистанції? (*Метром і кілометром.*)
- На основі малюнків назвіть міру довжини, якою скористалися під час вимірювання довжини річки, ширини стадіону, висоти будинку, довжини траси велогонки.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Пояснення домашнього завдання (с. 7, № 23, 24)

2. Підсумок уроку. Рефлексія. Вправа «Мікрофон»

- Які знання вам знадобилися сьогодні на уроці?
- Як ви оцінюєте свою роботу на уроці?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ
